

МЕДИЦИНСКИ УНИВЕРСИТЕТ – ПЛОВДИВ
МЕДИЦИНСКИ ФАКУЛТЕТ

ПРОГРАМА

ПО

СОЦИАЛНА МЕДИЦИНА С
МЕДИЦИНСКА ЕТИКА – II ЧАСТ

Приета от Катедрен съвет с Протокол № 5 /03.07.2020 г.

Утвърдена от Факултетен съвет с Протокол № 5 от 08.07.2020 г.

Социална медицина с медицинска етика – II част

УЧЕБЕН ПЛАН

Дисциплина	Изпит в семестър	Часове				Часове по години и семестър
		Всичко	Лекции	Упражнения	Кредит	III
Социална медицина с медицинска етика – II част	VI					VI
		60	30	30	3,0	2/2

Наименование на дисциплината:

„Социална медицина с медицинска етика – II част ”

Вид на дисциплината съгласно ЕДИ:

Задължителна

Ниво на обучение:

Магистър /М/

Форми на обучение:

Лекции, упражнения, самоподготовка

Курс на обучение:

III-ти курс

Продължителност на обучение:

Един семестър

Хорариум:

30 часа лекции, 30 часа упражнения

Помощни средства за преподаване:

Мултимедийни презентации, дискусии, казуси, решаване на задачи, ролеви игри, работа в малки групи, учебни филми

Форми на оценяване:

Текущ контрол: контролни проверки по раздели; устно и писмено препитване

Краен контрол на семестриален изпит: входящ тест, писмен и устен изпит, решаване на казуси, решаване на задачи

Формиране на оценката:

Формира се от семестриален изпит, включващ входящ тест, писмен и устен изпит.

Аспекти при формиране на оценката:

Участие в дискусии, отговор на въпрос, решаване на тестове, резултат от колоквиум, решаване на казуси и задачи

Семестриален изпит:

Да /входящ тест, писмен и устен изпит/

Държавен изпит:

Да /Социална медицина/

Водещ преподавател:

Хабилитирани преподаватели от катедра „Социална медицина и обществено здраве”

Катедра:

„Социална медицина и обществено здраве”

Дисциплината „Социална медицина с медицинска етика – II част“ дава възможност за придобиване на знания и професионални компетенции, свързани с трите стълба на Общественото здраве: демографски проблеми, заболяемост на населението и физическо развитие. Задълбочено се разглеждат проблеми, свързани с нивото на общественото здраве в България, Европейски съюз и други региони на света, като акцентът е насочен към промоция на здравето и превенция на болестите, мениджмънта в здравеопазната практика.

ОСНОВНИ ЗАДАЧИ НА УЧЕБНАТА ПРОГРАМА

- Запознаване с демографските показатели и показателите за заболяемост;
- Изучаване на заболяемостта с временна нетрудоспособност и инвалидизацията с цел придобиване на практически умения за оценка на временната и трайна нетрудоспособност на пациента;
- Запознаване със здравеопазните системи – държавна, осигурителна и частна;
- Изучаване на видовете епидемиологични проучвания и тяхното приложение в ежедневната практика с оглед правилното планиране потребностите на населението като цяло или на негови обособени групи;
- Изучаване организацията на детското и майчино здравеопазване и усвояване на подходи за решаване на конкретни казуси в тази практика;
- Съвременна трактовка на понятията качество на живот и глобална тежест на заболяванията;
- Здравно законодателство и икономика на здравеопазването;
- Изучаване на новите стратегии за мениджмънт в здравеопазната дейност с оглед придобиване и прилагане на адекватни професионални управленски умения.

ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ

След приключване на обучението студентите се очаква да имат следните познания и умения:

- Усвояване на подходи за анализ и оценка на здравето на населението;
- Познания по промоция на здравето и превенция на болестите;
- Умения за оценка на временната и трайна нетрудоспособност;
- Познаване на законите, касаещи съвременното здравеопазване;
- Оценка на видовете епидемиологични проучвания и тяхното приложение в ежедневната практика;

- Разработване на социална история на заболяването в клинична обстановка.

ЛЕКЦИИ – ТЕЗИСИ

ЛЕКЦИЯ №1 – 2 часа

СОЦИАЛНАТА МЕДИЦИНА КАТО НАУКА

1. Зараждане и развитие на социалната медицина
2. Предмет и задачи на социалната медицина
3. Структура и функции на социалната медицина
4. Методи на социалната медицина:
  - исторически метод;
  - епидемиологичен метод;
  - социологичен метод;
  - статистически метод;
  - експериментален метод.

ЛЕКЦИЯ №2 – 2 часа

ДЕМОГРАФИЯ. ДЕМОГРАФСКИТЕ ПРОЦЕСИ КАТО ИЗМЕРИТЕЛ НА ОБЩЕСТВЕНОТО ЗДРАВЕ

1. Демографска политика
2. Състояние на световната популация
3. Демографски прогнози до 2050 г.
4. Статика на населението
5. Медико-социални аспекти на раждаемостта и смъртността
6. Средна продължителност на предстоящия живот

ЛЕКЦИЯ №3 – 2 часа

ИНДИВИДУАЛНО, ГРУПОВО И ОБЩЕСТВЕНО ЗДРАВЕ

1. Демографско състояние
2. Заболеваемост, основни понятия при изучаване на заболеваемостта
3. Международна класификация на болестите
4. Медико-социални аспекти на заболеваемостта
5. Физическо развитие
6. Показатели за физическото развитие на населението
7. Здравни индикатори

ЛЕКЦИЯ №4 – 2 часа

ЕПИДЕМИОЛОГИЯ. ПРИНЦИПИ. ПРИЧИННОСТ. РИСКОВИ ФАКТОРИ

1. Историческо развитие
2. Определение и обхват на епидемиологията
3. Естествена история на заболяването
4. Рискови фактори, причинност. Критерии на Брадфорд Хил
5. Измерване на болестите и експозицията. Оценка на риска

ЛЕКЦИЯ №5 – 2 часа

ЕПИДЕМИОЛОГИЧНИ ПРОУЧВАНИЯ. ЕПИДЕМИОЛОГИЯ НА СОЦИАЛНО- ЗНАЧИМИТЕ ЗАБОЛЯВАНИЯ

1. Видове епидемиологични проучвания:
  - наблюдателни;
  - описателни;
  - аналитични;
  - експериментални;
  - рандомизирани;
  - полеви;
  - изследвания върху групи от населението.
2. Епидемиология на социално-значимите заболявания. Медико-социални аспекти
3. Глобална тежест на заболяванията

ЛЕКЦИЯ №6 – 2 часа

ЗДРАВНИ СИСТЕМИ. ЗДРАВНА ПОЛИТИКА И РЕФОРМА В БЪЛГАРИЯ. НАЦИОНАЛНА ЗДРАВНА СТРАТЕГИЯ

1. Типология на здравните системи
2. Същност и приоритети на здравна политика на България
3. Структура на здравната политика:
  - дескриптивна;
  - прескриптивна.
4. Тенденции и приоритети на здравната политика в развитите страни
5. Цели, задачи и принципи на Националната здравна стратегия

ЛЕКЦИЯ №7 – 2 часа

МЕЖДУНАРОДНО СЪТРУДНИЧЕСТВО В ЗДРАВЕОПАЗВАНЕТО. ЗДРАВНА ПОЛИТИКА НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ. СВЕТОВНА ЗДРАВНА ОРГАНИЗАЦИЯ

1. Предпоставки, принципи и форми на международното здравно сътрудничество
2. Програми и приоритети в областта на международното здравно сътрудничество
3. Здравна политика на Европейския съюз
4. Структура, цел и функции на СЗО

ЛЕКЦИЯ №8 – 2 часа

ЗДРАВНО ЗАКОНОДАТЕЛСТВО В БЪЛГАРИЯ (ЧАСТ 1)

1. Закон за здравето:
  - общи положения;
  - органи на управление на националната система за здравеопазване;
  - дейности по опазване на здравето;
  - медицинско обслужване; здравна закрила на отделни групи от населението;
  - психично здраве;
  - неконвенционални методи за благоприятно въздействие върху индивидуалното здраве;
  - медицинско образование, медицинска професия, медицинска наука;
  - административно-наказателни разпоредби.
2. Закон за лечебните заведения:
  - общи положения;
  - видове лечебни заведения;
  - лечебни заведения за извънболнична помощ;
  - лечебни заведения за болнична помощ;
  - структура и управление на лечебното заведение.

ЛЕКЦИЯ №9 – 2 часа

ЗДРАВНО ЗАКОНОДАТЕЛСТВО В БЪЛГАРИЯ (ЧАСТ 2)

1. Закон за здравното осигуряване:
  - общи разпоредби;
  - видове здравно осигуряване;
  - задължително;
  - доброволно;
  - осигурени лица, права и задължения;
  - предмет и дейност на НЗОК;
  - обхват на здравната помощ при здравно осигуряване.
2. Лекарствена политика:
  - условия, ред и контрол върху фармацевтичните продукти

3. Правна отговорност на лекаря

ЛЕКЦИЯ №10 – 2 часа

ПРЕВАНТИВНА МЕДИЦИНА. ПРОМОЦИЯ НА ЗДРАВЕ. ТРУДОВА МЕДИЦИНА. ТРУДОВО-ЛЕКАРСКА ЕКСПЕРТИЗА

1. Видове профилактика
2. Възникване, същност и развитие на концепцията за промоция на здравето
3. Принципи на промоция на здравето
4. Здравна мотивация
5. Здравно възпитание – същност, модели, принципи, методи и средства
6. Трудово-лекарска експертиза:
  - видове нетрудоспособност;
  - групи инвалидност.

ЛЕКЦИЯ №11 – 2 часа

ПЪРВИЧНА МЕДИЦИНСКА ПОМОЩ. ДИСПАНСЕРНО НАБЛЮДЕНИЕ

1. Елементи на първичната медицинска помощ
2. Функции и задължения на общопрактикуващия лекар
3. Същност на диспансерния метод
4. Видове диспансерни групи
5. Видове диспансери

ЛЕКЦИЯ №12 – 2 часа

МАЙЧИНО И ДЕТСКО ЗДРАВЕОПАЗВАНЕ

1. Медико-социални проблеми на децата
2. Програма „Детско здравеопазване” на НЗОК
3. Медико-социални проблеми на жената и майчинството
4. Програма „Майчино здравеопазване” на НЗОК

ЛЕКЦИЯ №13 – 2 часа

ЗДРАВЕН МЕНИДЖМЪНТ (ЧАСТ 1)

1. Същност на понятието
2. Нива на здравен мениджмънт
3. Функции на мениджмънта
4. Мениджмънт на човешки ресурси:
  - организационен айсберг;

- стил на мениджмънт – видове;
- модел на А. Маслоу за йерархията на потребностите.

ЛЕКЦИЯ №14 – 2 часа

ЗДРАВЕН МЕНИДЖМЪНТ (ЧАСТ 2)

1. Управленчески екип:
  - ролеви типове;
  - базови характеристики на екипа.
2. Мениджмънт на финансовите ресурси:
  - източници на финансови ресурси
3. Мениджмънт на организационната промяна:
  - типове организационна промяна;
  - ефекти от организационната промяна.
4. Маркетинг:
  - същност на понятието;
  - фактори, влияещи върху потребителското решение;
  - видове маркетинг;
  - маркетингов микс.

ЛЕКЦИЯ №15 – 2 часа

ПЛАНИРАНЕ И ИКОНОМИКА В ЗДРАВЕОПАЗВАНЕТО

1. Основни страни на планирането в здравеопазването:
  - видове;
  - стратегически цикъл на планиране.
2. Органи, осъществяващи планирането
3. Икономика на здравеопазването – определение, предмет

УПРАЖНЕНИЯ – ТЕЗИСИ

УПРАЖНЕНИЕ №1 – 2 часа

ПОКАЗАТЕЛИ, ХАРАКТЕРИЗИРАЩИ ЗДРАВНОТО СЪСТОЯНИЕ НА НАСЕЛЕНИЕТО. ДЕМОГРАФСКИ ПОКАЗАТЕЛИ

1. Раздели на демографията
2. Показатели за естественото движение на населението
3. Показатели за възпроизводство на населението
4. Значение на демографските показатели за оценка здравето на населението
5. Попълване на документите за регистрация на ражданията и умираанията
6. Оценка на демографското състояние на населението на определена територия

УПРАЖНЕНИЕ №2 – 2 часа

ПОКАЗАТЕЛИ, ХАРАКТЕРИЗИРАЩИ ЗДРАВНОТО СЪСТОЯНИЕ НА НАСЕЛЕНИЕТО. ПОКАЗАТЕЛИ НА ЗАБОЛЕВАЕМОСТ

1. Значение на показателите за заболяемост при оценка здравето на населението
2. Източници на данни за заболяемостта
3. Методи за изучаване на заболяемостта
4. Сравнителна оценка на методите за изучаване на заболяемостта
5. Анализ на показателите за заболяемостта

УПРАЖНЕНИЕ №3 – 2 часа

ОСНОВНИ ПОНЯТИЯ В ЕПИДЕМИОЛОГИЯТА

1. Определение и обхват на епидемиологията
2. Основни задачи на епидемиологията
3. Естествена история на заболяването
4. Измерване честотата на заболяванията
5. Сравняване на честотата на заболяванията:
  - абсолютно сравняване;
  - относително сравняване.
6. Оценка на риска

УПРАЖНЕНИЕ №4 – 2 часа

ВИДОВЕ ЕПИДЕМИОЛОГИЧНИ ПРОУЧВАНИЯ

1. Разновидности на епидемиологичния метод:

- дескриптивна епидемиология – формулиране на хипотези;
- аналитична епидемиология – проверка и оценка на хипотезите за рисковите фактори;
- изчисляване на показателите за риска;
- експериментална епидемиология – интервенционни проучвания;
- математико-епидемиологическо моделиране.

УПРАЖНЕНИЕ №5 – 2 часа

ЗДРАВНО ЗАКОНОДАТЕЛСТВО

1. Закон за здравето:

- основни положения;
- органи на управление на националната система за здравеопазване;
- дейности по опазване на здравето;
- медицинско обслужване на здравна закрила на отделни групи от населението;
- психично здраве;
- неконвенционални методи за благоприятно въздействие върху индивидуалното здраве;
- медицинско образование, медицинска професия, медицинска наука;
- административно-наказателни разпоредби.

2. Закон за лечебните заведения:

- общи положения;
- видове лечебни заведения:
  - лечебни заведения за извънболнична помощ;
  - лечебни заведения за болнична помощ;
  - структура и управление на лечебното заведение.

УПРАЖНЕНИЕ №6 – 2 часа

ЗДРАВНО ОСИГУРЯВАНЕ НА НАСЕЛЕНИЕТО

1. Закон за здравното осигуряване:

- общи разпоредби;
- видове здравно осигуряване:
  - задължително;
  - доброволно;

- осигурени лица, права и задължения.

2. НЗОК:

- структура на управление;
- финансово устройство;
- обхват на здравната помощ при здравно осигуряване;
- правила на добрата медицинска практика.

УПРАЖНЕНИЕ №7 – 2 часа

ПЪРВИЧНО МЕДИЦИНСКО ОБСЛУЖВАНЕ НА НАСЕЛЕНИЕТО

1. Същност на първичната медицинска помощ
2. Лечебни заведения за първичната медицинска помощ
3. Здравно обслужване на населението:
  - структура;
  - процеси;
  - резултати.
4. Показатели
5. Задачи на общопрактикуващия лекар

УПРАЖНЕНИЕ №8 – 2 часа

СТАЦИОНАРНО ОБСЛУЖВАНЕ НА НАСЕЛЕНИЕТО

1. Видове лечебни заведения за болнична медицинска помощ
2. Структура на стационара
3. Функции на стационара
4. Лечебно-охранителен режим
5. Статистическа документация
6. Анализ на показатели за дейността на стационара
7. Задачи и организация на домашния стационар

УПРАЖНЕНИЕ №9 – 2 часа

ДИСПАНСЕРНО ОБСЛУЖВАНЕ НА НАСЕЛЕНИЕТО

1. Същност на диспансерния метод
2. Етапи на диспансерното обслужване
3. Видове профилактични прегледи
4. Статистически показатели и оценка на диспансерната дейност
5. Ефективност и качество на диспансеризацията

УПРАЖНЕНИЕ №10 – 2 часа

МАЙЧИНО И ДЕТСКО ЗДРАВЕОПАЗВАНЕ

1. Програма „Майчино здравеопазване” на НЗОК:

- права на бременните и майките;
- Кодекс на труда – охрана на майчинството;
- право на отпуск поради бременност и раждане;
- право на парично обезщетение при раждане на дете;
- рискови групи при бременните и гинекологично болните жени.

2. Програма „Детско здравеопазване” на НЗОК:

- функции и задачи на личния лекар, обслужващ децата от 0-18 години;
- диспансерно наблюдение на деца с повишен медико-социален риск и с хронични заболявания;
- обща и специфична профилактика в детската възраст.

УПРАЖНЕНИЕ №11 – 2 часа

СОЦИАЛНА ИСТОРИЯ НА БОЛНИЯ

1. Елементи на социалната история:

- личностни характеристики на пациента;
- семейно-битова среда;
- професионално-трудова среда;
- обществено-битова среда;
- здравната служба и пациента.

2. Медико-социални изводи

3. План за медико-социална помощ на пациента

УПРАЖНЕНИЕ №12 – 2 часа

СЕМИНАР НА ТЕМА: ПРОБЛЕМИ НА ЗДРАВЕТО И ЗДРАВНОТО ОБСЛУЖВАНЕ НА НАСЕЛЕНИЕТО

УПРАЖНЕНИЕ №13 – 2 часа

ЕКСПЕРТИЗА НА ВРЕМЕННАТА И ТРАЙНА НЕТРУДОСПОСОБНОСТ

1. Видове неработоспособност

2. Структура и функции на звената, осъществяващи ТЛЕ

3. Решаване на въпроси, свързани с определянето на временната нетрудоспособност,

вследствие различни причини

4. Изисквания за издаване на болничен лист
5. Анализ на показателите за заболяемост с временна нетрудоспособност
6. Анализ на заболяемостта с трайна нетрудоспособност. Групи инвалидност

УПРАЖНЕНИЕ №14 – 2 часа

СОЦИОЛОГИЧНИ МЕТОДИ НА ПРОУЧВАНЕ В МЕДИЦИНАТА (1 ЧАСТ)

1. Анкетен метод:

- същност на метода;
- видове анкетни проучвания;
- изисквания при изработването на анкетната карта;
- предимства и недостатъци на метода.

2. Метод на наблюдение:

- същност на метода;
- разновидности на наблюдението;
- предимства и недостатъци на социологическото проучване.

УПРАЖНЕНИЕ №15 – 2 часа

СОЦИОЛОГИЧНИ МЕТОДИ НА ПРОУЧВАНЕ В МЕДИЦИНАТА (2 ЧАСТ)

1. Интервю:

- същност на метода;
- разновидности на метода;
- елементи на предварителната подготовка;
- изисквания при провеждане на интервюто;
- предимства и недостатъци на метода.

2. Документален метод:

- същност на метода;
- видове документи;
- основни структурни елементи на документалния анализ;
- изисквания при прилагане на документалния метод;
- положителни и слаби страни на метода.

ИЗТОЧНИЦИ ЗА САМОСТОЯТЕЛНА ПОДГОТОВКА

- Стефанов Р. Социална медицина: подходи за обучение и модели. Пловдив. 2010 г.
- Стефанов Р. Лекционен курс по социална медицина (от страницата на катедра „Социална медицина и обществено здраве“ на уебсайта на МУ-Пловдив.)
- Социална медицина - Плевен, 2015-2018 г. под редакцията на доц. д-р Гена Грънчарова, д.м.

Конспект

по Социална медицина и медицинска етика – част II за студенти по медицина, III курс

1. Социалната медицина като наука – зараждане, развитие, предмет, задачи и методи
2. Същност и значение на социалната етиология, социалната профилактика, социалната терапия и социалната рехабилитация на заболяванията
3. Основни страни на човешкото здраве. Социални фактори на здравето и болестта – класификация и механизми на влияние
4. Индивидуално здраве. Критерии за здраве и болест. Класификация на здраве
5. Групово и обществено здраве – определение и основни групи показатели. Фактори и тенденции на груповото и обществено здраве
6. Детерминанти на здравето. Здравни индикатори
7. Медицинска демография – историческо развитие, раздели. Модел на демографски преход
8. Демографска политика. Семейно планиране
9. Медицинска демография. Механично движение на населението – същност, видове, здравни аспекти
10. Медицинска демография. Естествено движение на населението – раждаемост, смъртност, естествен прираст. Показатели
11. Фактори за раждаемост и смъртност. Причини за умираанията. Регистрация. Показатели
12. Детска смъртност. Причини. Динамика. Медико-социална профилактика. Показатели
13. Физическо развитие. Акцелерация
14. Рискови фактори, причинност. Критерии на Брадфорд Хил

15. Измерване на болестите и експозицията. Оценка на риска
16. Заболеваемост и болестност – определение. Източници и методи за изучаване.
Показатели. Международна класификация на болестите
17. Епидемиология – определение, задачи, методи. Естествена история на заболяването
18. Епидемиологични проучвания – наблюдателни проучвания
19. Епидемиологични проучвания – експериментални проучвания
20. Епидемиология на социално-значимите заболявания – медико-социални аспекти.
21. Здравеопазване – същност, структура, фактори, принципи. Междусекторно сътрудничество
22. Системи на здравеопазване – видове, предимства и недостатъци
23. Здравна политика и реформа в България. Национална здравна стратегия
24. Здравно законодателство в България. Закон за здравето
25. Здравно законодателство в България. Закон за лечебните заведения
26. Здравно законодателство в България. Закон за здравното осигуряване
27. Правна отговорност на лекаря
28. Международно сътрудничество в здравеопазването. СЗО. Програми и приоритети
29. Здравна политика на Европейския съюз. Програми и приоритети
30. Здравна култура и здравно поведение. Определение, значение и основни насоки за формиране на здравната култура. Здравна самодейност на населението
31. Здравна просвета – основни принципи, методи и организационни форми
32. Социологични методи на проучване в медицината. Анкетен метод. Метод на наблюдение
33. Социологични методи на проучване в медицината. Интервю и документален метод
34. Социална история на болния. Фамилна анамнеза
35. Семейство и здраве – основни пътища и механизми на влияние на здравето и болестта върху семейството. Роля на лекаря при проблемните семейства (неравни, смесени и разтрогнати бракове, съжителство без брак, семейства с хронично или терминално болни)
36. Роля на лекаря за семейното планиране. Профилактика на вродените заболявания, пренатален и постнатален скрининг
37. Трудова медицина – същност, принципи, организация в България
38. Медицинската експертиза на работоспособността – експертиза на временната неработоспособност. Показатели. Анализ на заболеваемостта с временната неработоспособност

39. Медицинската експертиза на работоспособността – експертиза на трайно намалената работоспособност. ТЕЛЖ
40. Съвременна концепция за първичната медицинска помощ. Функции на общопрактикуващия лекар. Домашен стационар
41. Същност и основни положения на превантивната медицина. Първична, вторична и третична профилактика. Промоция на здравето
42. Диспансерен метод, видове диспансери и диспансеризиран болен. Показатели
43. Болничен стационар. Функции, структура и организация. Показатели
44. Хоспитализация – фактори и индикации за хоспитализация. Лечебно-охранителен режим. Показатели
45. Особенности на хоспитализираните пациенти като социална група – семейство и изписващия се болен; мнението на хоспитализираните пациенти и техните близки за медицинското обслужване в стационара. Методи на проучване и значение
46. Медико-социални проблеми на жената и майчинството. Програма “Майчино здравеопазване” на НЗОК
47. Медико-социални проблеми на децата. Програма “Детско здравеопазване” на НЗОК
48. Медико-социални проблеми на майчинството и детството – аборти, безплодие, самотна майка, нежелани деца, деца с хронични заболявания, осиновени деца и лечение на деца без лекарско предписание. Полово възпитание
49. Медико-социални проблеми на юношеството – проблеми на акцелерацията, алкохолизма и наркоманиите. Профилактика на най-честите заболявания до 18 годишна възраст
50. Здравен мениджмънт – основни принципи. Мениджмънт на човешките ресурси. Управленчески екип
51. Здравен мениджмънт. Мениджмънт на финансовите ресурси. Мениджмънт на организационната промяна
52. Планиране, икономика и маркетинг в здравеопазването

ЛИТЕРАТУРА:

- Стефанов Р. Социална медицина: подходи за обучение и модели. Пловдив. 2010 г.
- Стефанов Р. Лекционен курс по социална медицина (от страницата на катедра „Социална медицина и обществено здраве“ на уебсайта на МУ-Пловдив.)
- Социална медицина - Плевен, 2015-2018 г. под редакцията на доц. д-р Гена Грънчарова, д.м.

КОНСПЕКТ

ЗА ДЪРЖАВЕН ИЗПИТ ПО СОЦИАЛНА МЕДИЦИНА, МЕДИЦИ

1. Социалната медицина като наука – зараждане, развитие, предмет, задачи и методи
2. Същност и значение на социалната етиология, социалната профилактика, социалната терапия и социалната рехабилитация на заболяванията
3. Основни страни на човешкото здраве. Социални фактори на здравето и болестта – класификация и механизми на влияние. Индивидуално здраве. Критерии за здраве и болест. Класификация на здраве. Детерминанти на здравето
4. Групово и обществено здраве – определение и основни групи показатели. Фактори и тенденции на груповото и обществено здраве. Здравни индикатори
5. Медицинска демография – историческо развитие, раздели. Модел на демографски преход
6. Медицинска демография. Механично движение на населението – същност, видове, здравни аспекти
7. Медицинска демография. Естествено движение на населението. Показатели. Фактори за раждаемост и смъртност. Причини за умираанията, регистрация. Детска смъртност – причини, динамика
8. Заболеваемост и болестност – определение. Източници и методи за изучаване на заболеваемостта. Показатели. Международна класификация на болестите
9. Физическо развитие. Акцелерация
10. Епидемиология – определение, задачи, методи. Естествена история на заболяването
11. Рискови фактори, причинност. Критерии на Брадфорд Хил. Измерване на болестите и експозицията. Оценка на риска
12. Епидемиологични проучвания – наблюдателни проучвания
13. Епидемиологични проучвания – експериментални проучвания
14. Здравеопазване – същност, принципи. Здравна служба – определение, фактори, структура и функции. Междусекторно сътрудничество
15. Системи на здравеопазване – видове, предимства и недостатъци
16. Здравна политика и реформа в България. Национална здравна стратегия
17. Здравно законодателство в България. Закон за здравето
18. Здравно законодателство в България. Закон за лечебните заведения
19. Здравно законодателство в България. Закон за здравното осигуряване
20. Правна отговорност на лекаря
21. Международно сътрудничество в здравеопазването. СЗО. Програми и приоритети

22. Здравна политика на Европейския съюз. Програми и приоритети
23. Здравна култура и здравно поведение. Определение, значение и основни насоки за формиране на здравната култура. Здравна просвета – основни принципи, методи и организационни форми
24. Социологични методи на проучване в медицината. Анкетен метод. Метод на наблюдение
25. Социологични методи на проучване в медицината. Интервю и документален метод
26. Социална история на болния. Фамилна анамнеза
27. Роля на лекаря за семейното планиране. Профилактика на вродените заболявания. Проблемни семейства – неравни и смесени бракове, семейства с хронично болни
28. Трудова медицина – същност, принципи, организация в България
29. Медицинската експертиза на работоспособността – експертиза на временната неработоспособност. Показатели. Анализ на заболяемостта с временната неработоспособност
30. Медицинската експертиза на работоспособността – експертиза на трайно намалената работоспособност. ТЕЛК
31. Същност и основни положения на превантивната медицина. Първична, вторична и третична профилактика. Промоция на здравето
32. Диспансерен метод, видове диспансери и диспансеризиран болен. Показатели
33. Болничен стационар – функции, структура и организация. Показатели. Фактори и индикации за хоспитализация. Лечебно-охранителен режим
34. Медико-социални проблеми на жената и майчинството. Охрана на майчинството. Програма “Майчино здравеопазване” на НЗОК
35. Медико-социални проблеми на децата. Програма “Детско здравеопазване” на НЗОК
36. Здравен мениджмънт – основни принципи. Мениджмънт на човешките ресурси. Управленчески екип
37. Здравен мениджмънт. Мениджмънт на финансовите ресурси. Мениджмънт на организационната промяна
38. Популация и извадка. Случайна извадка. Представителна извадка. Методи за подбор на представителна извадка
39. Дескриптивна и инферентна статистика. Средни показатели – предимства и недостатъци. Показатели за разсейване – предимства и недостатъци. Оценка на популационни параметри

40. Нулева, алтернативна и работна хипотеза. Р-стойност. Параметрични тестове за проверка на хипотеза. Избор на тест за проверка на хипотеза
41. Корелационна и функционална зависимост. Корелационен анализ. Коефициент на корелация. Коефициент на детерминация
42. Морални аспекти на взаимоотношенията лекар – болен. Модели на поведение. Информирано съгласие. Конфликтни ситуации в отношенията лекар – пациент. Лекарят като пациент
43. Морал и етика. Основни понятия в етиката – информирано съгласие, медицинска тайна. Модели на взаимоотношение лекар – пациент. Морални принципи в медицинската етика
44. Подход към неизлечимо и безнадежно болния. Палиативни грижи, хосписи. Съобщаване на лоши новини. Евтаназия
45. Права на пациента. Трансплантация. Етични проблеми при използване на фетусни тъкани в медицината
46. Етични проблеми при новите репродуктивни технологии. Морално-деонтологични аспекти в експерименталната медицина. Експерименти с опитни животни и хора. Документи

ЛИТЕРАТУРА:

- Стефанов Р. Социална медицина: подходи за обучение и модели. Пловдив. 2010 г.
- Стефанов Р. Лекционен курс по социална медицина (от страницата на катедра „Социална медицина и обществено здраве“ на уебсайта на МУ-Пловдив.)
- Лекционен курс по медицинска етика и статистика (от страницата на катедра „Социална медицина и обществено здраве“ на уебсайта на МУ-Пловдив.)
- Братойчева М. Медицинска етика. МУ – Пловдив; 2020.
- Петрова Н. Медицинска статистика, Медицинско издателство „Райков”
- Димитров И. Медицинска статистика, Издателство „Пигмалион” Пловдив